

ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ ΣΕ παιδιά, λόγω της ποικιλομορφίας τόσο στην αιτιολογία, όσο και στην συμπτωματολογία, χρειάζεται δυναμική και πολύπλευρη προσέγγιση από εκπαιδευτικές-αποκαταστασιακές ειδικότητες όπως: Παιδοψυχίατρος, Νευρολόγος, Ψυχολόγος, Ειδικός Παιδαγωγός, Εργοθεραπευτής, Λογοθεραπευτής, Κοινωνικός Λειτουργός, Δάσκαλος Σχολείου.

Σαν αρχή της εργασίας μας, θέσαμε να μην κατηγοριοποιήσουμε ηλικιακά και κατά συμπτωματολογία τον πληθυσμό των παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες, παρά να παρουσιάσουμε τις γενικές αρχές που διέπουν την Εργοθεραπευτική παρέμβαση.

Τα παιδιά με ΜΔ, πέρα από την προβληματική σχολική επίδοση, συχνά παρουσιάζουν πολλά από τα παρακάτω γνωστικά-νευρολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά:

- ♦ Υποτονικότητα -Υπερκινητικότητα
- ♦ Διάσπαση προσοχής
- ♦ Υπολειμματική εδραίωση πλευρίωσης
- ♦ Διαταραχές αισθητικοκινητικής αντιληπτικότητας - ελλειψής οπτικοκινητικός συντονισμός (Οπτικογραφοκινητική διάκριση)
- ♦ Αδεξιότητα (διαταραχές αδρού-λεπού συντονισμού)

- ♦ Εμμονές-στεροτυπικός τρόπος δράσης
- ♦ Διαταραχές μνήμης (μακροπρόθεσμη-βραχυπρόθεσμη)
- ♦ Δυσκολίες στην οργάνωση
- ♦ Διαταραχές χωροχρονικής οργάνωσης
- ♦ Δυσκολίες σε λογικομαθηματικές έννοιες
- ♦ Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού
- ♦ Έλλειψη αφαιρετικής σκέψης
- ♦ Δυσκολία διάκρισης μελωδίας-ρυθμού
- ♦ Απόρριψη λόγω αποτυχιών-αρνητισμός
- ♦ Ψυχο-Συναισθηματικές διαταραχές
- ♦ Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολικό περιβάλλον-δυσκολίες προσαρμογής, σχολική φοβία
- ♦ Προβλήματα συνεργασίας σε ομάδα
- ♦ Ελειμματική λεκτική-εξωλεκτική επικοινωνία
- ♦ Προβλήματα δημιουργικής έκφρασης

Κύριο έργο του Εργοθεραπευτή σε παιδιά με Μ.Δ είναι η απόκτηση, εκπαίδευση, και καλλιέργεια δεξιοτήτων καθώς και η εξεύρεση εναλλακτικών-συμπληρωματικών τρόπων μάθησης μέσω των αισθήσεων, με χρήση κατευθυνόμενων δραστηριοτήτων, παιχνιδιών και ασκήσεων (κινητικών, πνευματικών κ.λπ.) που έχουν ως στόχο να συμβάλλουν στην πλήρη και επιτυχή σχολική και κοινωνική ένταξη ή επανένταξη των παιδιών αυτών.

ΠΑΙΧΝΙΑΔΙ είναι η ελεύθερη ή κατευθυνόμενη απασχόληση-δραστηριότητα του φυσικού και νοητικού δυναμικού του ατόμου με στόχο την ψυχαγωγία, εκπαίδευση, κοινωνικοποίηση, και θεραπεία του που οφείλεται στην έμφυτη ορμή του ανθρώπου για δράση (ΦΙΛΙΠΠΑΚΗΣ 1992).

Στο κατευθυνόμενο παιχνίδι-δραστηριότητα μέσα σε σαφείς και προκαθορισμένους κανόνες-όρια, ζητείται από το παιδί να ενεργήσει και να επιτύχει το σκοπό που ο θερα-

πευτής θέτει, τόσο σε ατομική όσο και σε ομαδική βάση ανάλογα με την ένταση του παιδιού σε ομαδικό ή όχι πεδίο δράσης.

4 Σύμφωνα με διαχρονικές έρευνες, το χωρίς αποκλίσεις παιχνίδι του παιδιού, έχει άμεση σχέση με τη σχολική επίδοσή του. Σε πληθυσμούς προσχολικής ηλικίας έχει αποδειχθεί ότι παιδιά που υστερούσαν σε αισθητικοαντιληπτικές λειτουργίες κατά το παιχνίδι τους, δηλαδή παρουσίαζαν έλλειψη συντονισμού, δυσκολίες στο τρέξιμο, πύδημα, σκαρφάλωμα, δυσκολίες διάκρισης δεξιού-αριστερού, δυσκολίες σε χειροτεχνίες-κατασκευές, συναρμολογήσεις, ζωγραφική κ.λπ., στην σχολική ηλικία εμφάνιζαν μαθησιακές δυσκολίες κυρίως στο γραπτό λόγο (δυσγραφία-δυσορθογραφία) (MYERS & HAMMILL 1976).

ΤΟ Α΄ΒΑΘΜΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΠΡΟΣΦΕΡοντας στο παιδί μονοδιάστατη προσέγγιση στη μάθηση, δίνει λίγες ευκαιρίες για πολύπλευρη αισθητικοκινητική, γνωστική και κοινωνική εκπαίδευση. Σε παιδιά λοιπόν σχολικής ηλικίας, κυρίως Α, Β, Γ Δημοτικού, όπου συνυπάρχουν έντονες μαθησιακές δυσκολίες και καθολικά προβλήματα προσαρμογής (MOORE 1966) οι κατευθυνόμενες δραστηριότητες -παιχνίδια μέσω της λειτουργικής ερμηνείας στη σχέση αίτιο-

αποτέλεσμα πρέπει να συμπληρώσουν την συνήθη εκπαιδευτική διαδικασία και να δώσουν λύσεις μέσω άλλων αισθητηριακών οδών.

Για παράδειγμα σε παιδί που παρουσιάζει μαθησιακές δυσκολίες (ανάγνωση) λόγω οπτικοαντιληπτικών διαταραχών, προτείνονται δραστηριότητες που διδάσκουν το παιδί να διακρίνει τις λέξεις και την έννοιά τους, μέσω και των άλλων αισθητηριακών οδών.

Η μεθοδολογία στην οποία θα στηριχθεί το Εργοθεραπευτικό πρόγραμμα, θα στηρίζεται στις παρακάτω αρχές:

- α) ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΚΟΛΟ ΣΤΟ ΔΥΣΚΟΛΟ
- β) ΙΣΧΥΡΟΠΟΙΗΣΗ «ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΑΝΑΚΥΚΛΩΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΟΥΜΕΝΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ»
(η επιτυχία θα φέρει επιτυχία ενώ η αποτυχία θα φέρει αποτυχία) (HERBERT 1989) μέσω απευαισθητοποίησης του αισθήματος αποτυχίας αφού το αποδιδόμενο έργο ελέγχεται μεν από τον θεραπευτή αλλά δεν προσεγγίζεται στο παιδί ως λάθος.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Αφού αξιολογηθεί από τον εργοθεραπευτή εξ-ατομικευμένα το δυναμικό του παιδιού, καταρτίζεται ειδικό πρόγραμμα στο Τμήμα Εργοθεραπείας που συνίσταται στις εξής ασκήσεις:

ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΠΛΕΥΡΙΩΣΗΣ

Ισχυροποίηση της σε λανθάνουσα κατάσταση κυρίαρχης πλευράς και δραστηριοτήτων εγκεφαλικής ωρίμανσης.

ΑΝΑΛΥΣΗΣ-ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ (PUZZLES)

Από το μερικό στο ολικό και αντίστροφα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΩΜΑΤΟΓΝΩΣΙΑΣ

Τα παιδιά ζωγραφίζουν και κόβουν ένα ανθρώπινο σώμα (περίγραμμα) και ύστερα δραματοποιούν.

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟ

- Στερεογνωσία, ανακάλυψη-εξερεύνηση-

διάκριση αντικειμένων και σχημάτων χωρίς οπτικό ερέθισμα, με την αφή.

- Παιχνίδια κατευθυντικότητας (λαβύρινθοι).
- Ασκήσεις διάκρισης δεξιού-αριστερού.
- Ρολοί. Τα άνω άκρα γίνονται δείκτες.

ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ-ΕΑΡΑΙΩΣΗΣ

ΛΟΓΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΟΧΡΟΝΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

- Καρτέλες με τις βασικές έννοιες του χώρου (πάνω-κάτω, μέσα-έξω κ.λπ.).
- Κολλάζ, όπου τα παιδιά κόβουν και ομαδοποιούν εικόνες που αφορούν ένα θέμα.
- Ενσφηνώσεις: Κατηγοροποίηση-ταξινόμηση-σύγκριση με ένα ή περισσότερα δεδομένα.

ΡΥΘΜΟΥ, ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ

ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ, ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ

- Ανάλογα με τον ρυθμό ή τη συχνότητα των χτυπημάτων με τα χέρια-τύμπανο κ.λπ., εκτελούν προσυμφωνημένες εντολές.
- Ασκήσεις με κλειστά μάτια (εντοπίζουν το ένα το άλλο, δημιουργούν ομάδα με βάση ένα ή περισσότερα κοινά χαρακτηριστικά, εντοπίζουν και βρίσκουν αντικείμενο που παράγει ήχο).
- Αναγνώριση-ταύτιση ομοίων σχημάτων με ταχύτητα (πχ. σε Η/Υ το σχήμα περνά με ταχύτητα μπροστά από την οθόνη και το παιδί πρέπει πατώντας το πλήκτρο να προλάβει να κάνει την σωστή ταύτιση).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΛΕΠΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΥΛΙΚΩΝ-ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Κατασκευάζοντας, τα παιδιά ταυτόχρονα μαθαίνουν τη χρήση υλικών, τη σύσταση της ύλης και πρακτικά εμπεδώνουν και μαθηματικές έννοιες.

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΟΛΙΚΗΣ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ

ΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ (ΛΕΞΕΙΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ)

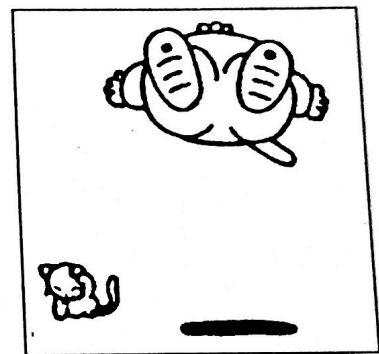
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ (αδρός συντονισμός)

- Πέρασμα μέσα από γραφικό σύμβολο.
- Περιπάτημα, πήδημα, τρέξιμο κλπ πάνω σε γραφικό σύμβολο.
- Αναπαράσταση γραφικών συμβόλων με το σώμα.

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ-ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΜΕΣΩ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΩΝ ΟΔΩΝ

- Ανίχνευση και αναγνώριση με χρήση projector overhead.
- Έμφαση σε λειτουργία σε διαφορετικά επίπεδα (κάθετο-

5

